

Begreppet "alternativa fakta" har blivit ett slagträ mot det misshagliga

[Spara som PDF](#)

Skrivet av Lennart - 16 maj, 2017 - 21:55

Kanske du minns att det i början av 2017 var ett barnsligt bråk i USA om storleken på publiken som närvarade när Donald Trump svors in som USA:s president. Trumps pressekreterare Sean Spicer sa då: "*Detta var den största publik någonsin som bevittnat en installation*" – enligt nyhetskanalen CNN. Nu fanns det delade meningar om detta, och kanske rent av bevis för att installationen inte hade den största publiken någonsin, och därför gick Trumps rådgivare Kellyanne Conway ut och meddelade att Sean Spicer hade meddelat "alternativa fakta".

Från denna händelse har begreppet "alternativa fakta" rotat sig i olika delar av vårt samhälle, och betydelsen det kommit att få är ungefär lika med "fabricerade fakta", "lögn", "dumheter" osv. Det har med andra ord blivit ett slags skällsord. På Wikipedia kan man läsa att:

"Alternativa fakta är ett icke fullt etablerat begrepp för att beskriva något som fakta trots att det står i strid med vad som framgår av tillgängliga källor."

Kanske detta begrepp "alternativa fakta" kan användas när någon vill peka på att det i särskilda sammanhang florerar påhittade fakta. Men det som bekymrar mig är att begreppet nu börjat användas som ett slagträ mot allt som är misshagligt vad gäller åsikter och personer som inte har de "rätta" åsikterna. Och en del buntar ihop allt man inte gillar och stämplar hela högen med detta begrepp. "Alternativa fakta" används alltså som ett vapen mot oönskade åsikter och tolkningar, och då kanske främst inom politik och vetenskap. Att använda detta begrepp på ett sådant sätt innebär att man avsiktligt vill nedvärdera, smutskasta, mistänkliggöra eller förlöjliga meningsmotståndarna. Det är så klart ett mycket klenk sätt att argumentera, men lite bekvämt för den som gör så.

Självklart skall man få lov att säga det rakt ut om man anser att någon för fram osanningar och lögn i en debatt eller diskussion osv, men då skall man ha på

fötter när man säger så. Och att använda begreppet "alternativa fakta" kan i detta fall vara ganska missvisande. Men är det bara så att någon tycker annorlunda eller tolkar fakta på ett annat sätt, så skall man absolut inte dra till med ett sådant nedvärderande begrepp som "alternativa fakta" nu blivit.

När vi tycker att någon inte presenterar hela sanningen, då kanske vi hellre skulle använda oss av ett begrepp som "åsidosatta fakta" eftersom "alternativa fakta" är missvisande även här. Men då kan vi också fråga oss varför vissa fakta ratas eller favoriseras.

I det stora hela finns det ju en del saker att fundera över när det gäller hur fakta hanteras. Kan det vara så att många utgår från sitt *tolkningsparadigm*, sina inlärdade tolkningsramar, så att man ser förbi fakta som inte passar in i det paradigm man omfattas av? Snyggas man till fakta? Presenterar man inte hela sanningen? Föraktar man vissa fakta för att de inte passar in i den världsbild man har? Kallar man ibland sanna fakta för falska? Osv.

Låt mig nu ta två exempel:

1. Det finns en liten grupp personer i världen som hävdar att jorden är platt. JO, det är faktiskt så! Det finns ett antal välgjorda sidor och videor på Nätet som försöker bevisa detta för oss. Bevisningen är så klart inte hållbar, men sättet att försöka övertyga är enormt ambitiöst och en del går därför på det. De som tror på detta baserar hela sin världsbild på framför allt ett antal videos på YouTube. Deras argument skulle kunna stämplas som "alternativa fakta" eftersom dessa är helt i strid med alla erfarenheter, observationer, all vetenskap, osv. Men personligen tycker jag det i detta fall är bättre att tala rent ut om fabricerade fakta, lögn, vilseledande information, icke-fungerande modeller, och påvisa det! För i detta fall har vi överväldigande fakta som talar emot en platt jord och inga hållbara påståenden som talar för. Så man får nog i detta fall lov att säga att det är frågan om rena tokerier. I detta fall blir jag inte upprörd när man drar till med "alternativa fakta" men jag tycker alltså kan vara missvisande och lite slapt.

2. En betydligt större grupp människor i världen ifrågasätter att evolutionen är ett faktum. Många av dessa är kristna vetenskapsmän vilka funnit det mer trovärdigt och faktaunderbyggt att förklara vår tillvaro med skapelse istället för evolution, och att det är rimligt att tro att det är Bibelns Gud som ligger bakom skapelsen. Andra vetenskapsmän - som inte heller ser evolutionen som möjlig - talar istället om någon form av "intelligent design" som en förklaring till universums och livets uppkomst. En ytterligare grupp är olika typer av gudstroende "lekmän" som inte ser tillräckligt med stöd för evolutionsläran i vad man kan observera i världen.

Hos många, många av ovan beskrivna personer (i punkt 2) handlar det inte om fabricerade fakta eller ett ratande av fakta, utan det handlar om att man valt att tolka observationer och fakta på ett annat sätt. Dessa utgår alltså från samma fakta som de vetenskapsmän som tror på evolutionen, men man tolkar inte vad man ser utifrån evolutionsparadigmet. Skall man då förlöjliga dessa grupper – som ställer sig tveksamma till evolutionens faktum – genom att inkludera dem i begreppet "alternativa fakta"? Nej, det tycker jag är ett klenst sätt att argumentera och ett slag under bältet, men det är ändå vad som nu börjat ske i det offentliga rummet. Man gör det alltså lätt för sig och sopar undan evolutionskritikerna med alternativa-fakta-kvasten. Jag är ingen expert på att debattera inom detta område, men det finns många högt utbildade evolutionskritiska personer som kan föra en debatt på en mycket hög och seriös nivå, utan att röra sig med fabricerade fakta och utan att ta till nedsättande uttryck om meningsmotståndarna. Tänk vad intressant det vore med en seriös debatt mellan seriösa personer från båda lägren: evolutionstroende och skapelsetroende!

Här måste vi begrunda det faktum att vi alla utgår från vårt eget tolkningsparadigm. Har jag bestämt mig för att evolutionen är ett faktum, ja, då kommer jag att vilja tolka observationer och fakta i den riktningen. I värsta fall ratar jag fakta som inte talar till mitt paradigms fördel. Och om jag har bestämt mig för att Bibelns skapelseberättelse är sann, ja, då kommer jag så klart att vilja tolka observationer och fakta i ljuset av Bibelns historiebeteckning. Men intressant vore att nalka sig observationer och fakta utan att vara styrd av något tolkningsparadigm alls; att försöka se på fakta och objektivt försöka förstå och beskriva vad som ligger bakom livets uppkomst osv. Hade man gjort så, tror jag personligen att mycket forskning i vår värld hade sett mycket annorlunda ut.

Idag när evolutionen presenteras som ett faktum så är det få som är befriade från just det tolkningsparadigmet. Majoriteten drillas i evolutionstron genom texter på mjölkpaket, serietidningar, skolorböcker och undervisning, TV-program och filmer, dataspel, osv, osv. En mycket liten grupp drillas i det bibliska tolkningsparadigmet. Vi har alltså ett samhälle som har en otrolig slagsida åt ett enda håll, och detta trots att evolutionen inte är bevisad! Evolutionen är ju endast en teori. Kanske man i detta fall skulle sluta att tala om "alternativa fakta" och istället ge lite utrymme för *alternativtolkningar*? Jag tror många forskare skulle vilja ge sig in på alternativa tolkningar, men de vågar helt enkelt inte ta risken att bli stämplade som idioter och därmed bli utfrysta från forskarsamhället och fortsatta forskningsanslag. Att så kan ske har jag sett bevis för i den dokumentära filmen *Expelled* med Ben Stein.

Summering

Jag tycker alltså vi skall lägga av med att drämma till seriösa meningsmotståndare med sådana slagträn som "alternativa fakta". Det är inte ett snyggt sätt att argumentera. Kanske det i vissa fall är ett bevis för att man är rädd för fakta?

Drabbas man nu själv av ett sådant slagträ, då kan man gott begrunda vilka fakta man bygger sin egen argumentation på. Står jag på fabricerade fakta som lätt kan motbevisas med t.ex. olika observationer? Har jag ratat vissa fakta till fördel för mitt eget tolkningsparadigm? Har jag favoriserat vissa fakta till förmån för den tolkning jag vill ha? Har jag skruvat till fakta? Här bör vi alla tänka efter så att vi varken flyr undan obekväma fakta eller banaliserar meningsmotståndare som också rör sig med verifierade fakta.

Vi måste också se upp så att vi inte dras med i simpla resonemang och lögner, framför allt via sådant som serveras på Nätet. På YouTube finns massor av välgjorda filmer som för fram den ena lögnen efter den andra, men de är många gånger så övertygande och välgjorda att den som inte övat sinnet i kritiskt och logiskt tänkande lätt blir offer för dessa. Självklart finns det mycket seriöst material på YouTube också, men denna enorma mix av allt möjligt är förrädisk och gör det svårare att gallra. Det gäller att vara vaksam!

Vad kan vi kristna hitta för passande vägledning i Bibeln till dessa tankar? Kanske dessa bibelord kan vara något att grunna över i sammanhanget:

Matt 5:37: "Ert ord ska vara 'ja' eller 'nej'. Allt därutöver kommer från den onde."

Joh 8:31-32: "Om ni förblir i mitt ord är ni verkligen mina lärjungar. Ni ska lära känna sanningen, och sanningen ska göra er fria."

Apg 20:29-31: " Jag [Paulus] vet att när jag lämnat er ska rovlystna vargar tränga in bland er, och de kommer inte att skona hjorden. Ja, bland er själva ska män träda fram som förvränger sanningen för att dra över lärjungarna på sin sida. Var därför vakna och kom ihåg att jag i tre års tid, natt och dag, aldrig har slutat förmana var och en av er under tårar."

2 Tim 4:3-4: "Det ska komma en tid då människor inte längre står ut med den sunda läran utan samlar åt sig mängder av lärare efter sina egna begär, så som det kliar i deras öron att få höra. De vägrar att

lyssna till sanningen och vänder sig till myter.”

[Läs andra artiklar i Lennarts blogg](#)